

Baze de date Algebra relațională

Nicolae-Cosmin Vârlan

October 8, 2020

Elemente ale modelului relațional

- ▶ U mulțime de atrbute: $U = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$;
- ▶ $dom(A_i)$ - domeniul valorilor atributului A_i ;

Definim *uplu* peste U ca fiind funcția:

$$\varphi : U \rightarrow \bigcup_{1 \leq i \leq n} dom(A_i) \quad \text{a.i. } \varphi(A_i) \in dom(A_i), 1 \leq i \leq n$$

Fie valorile v_i astfel încât $v_i = \varphi(A_i)$.

Notăm cu $\{A_1 : v_1, A_2 : v_2, \dots, A_n : v_n\}$ asocierea dintre atrbutele existente în U și valorile acestora. În cazul în care sunt considerate mulțimi ordonate (de forma (A_1, A_2, \dots, A_n)), notația va fi de forma: (v_1, v_2, \dots, v_n) .

Elemente ale modelului relațional

Considerăm mulțimea ordonată (A_1, A_2, \dots, A_n) . Pentru orice uplu φ , există vectorul (v_1, v_2, \dots, v_n) a.î. $\varphi(A_i) = v_i$, $1 \leq i \leq n$.

Pentru un vector (v_1, v_2, \dots, v_n) cu $v_i \in dom(A_i)$, $1 \leq i \leq n$ există un uplu φ a.î. $\varphi(A_i) = v_i$.

În practică este considerată o anumită ordonare a atributelor.

Elemente ale modelului relațional

O mulțime de uple peste U se numește **relație** și se notează cu r .
 r poate varia în timp dar nu și în structură.

Exemplu:

$$r = \{(v_{11}, v_{12}, \dots, v_{1n}), (v_{21}, v_{22}, \dots, v_{2n}), \dots, (v_{m1}, v_{m2}, \dots, v_{mn})\}.$$

Structura relației se va nota cu $R[U]$ unde R se numește **numele relației** iar U este mulțimea de **attribute** corespunzătoare.

Notății echivalente $R(U)$, $R(A_1, A_2, \dots, A_n)$, $R[A_1, A_2, \dots, A_n]$.

$R[U]$ se mai numește și **schemă de relație**.

Elemente ale modelului relațional

În practică, o relație r poate fi reprezentată printr-o matrice:

$r :$	A_1	A_2	\dots	A_n
	v_{11}	v_{12}	\dots	v_{1n}
	\dots	\dots	\dots	\dots
	v_{m1}	v_{m2}	\dots	v_{mn}

unde $(v_{i1}, v_{i2}, \dots, v_{in})$ este un uplu din r , $1 \leq i \leq m$ și $v_{ij} \in \text{dom}(A_j)$, $1 \leq j \leq n$, $1 \leq i \leq m$

Vom nota cu t_i linia (tuplul) cu numărul i din matrice:

$$t_i = (v_{i1}, v_{i2}, \dots, v_{in}), \forall i \in [1, m]$$

Elemente ale modelului relațional

O mulțime finită D de scheme de relație se numește **schemă de baze de date**. Formal, $D = \{R_1[U_1], \dots, R_h[U_h]\}$ unde $R_i[U_i]$ este o schemă de relație, $1 \leq i \leq h$.

O **bază de date peste D** este o corespondență ce asociază fiecărei scheme de relație din D o relație.

Exemplu:

r_1, r_2, \dots, r_h este o bază de date peste $D = \{R_1[U_1], \dots, R_h[U_h]\}$.

Considerând D ca fiind ordonată $D = (R_1[U_1], \dots, R_h[U_h])$, putem nota baza de date sub forma (r_1, r_2, \dots, r_h)

Corespondența cu terminologia din practică

- ▶ atribut (A_i) = denumirea unei coloane dintr-un tabel;
- ▶ valoarea atributului A_i ($\varphi(A_i)$ sau v_i) = valoarea dintr-o celulă a tabelului
- ▶ relație (r) = tabel
- ▶ schema de relație ($R[U]$) = schema tablei
- ▶ tuplu (t_i) = linie din tabel

Operații

Asupra unei mulțimi de relații putem efectua o serie de operații.
Există două categorii de operatori:

- ▶ Operatori din teoria mulțimilor: Reuniunea(\cup), Intersecția (\cap), Diferența($-$), Produsul Cartezian(\times)
- ▶ Operatori specifici algebrei relaționale: Proiecția (π), Selectia(σ), Redenumirea(ρ), Joinul Natural(\bowtie), θ -Joinul, equijoinul, Semijoinul(\bowtie și $\bowtie\!\!\bowtie$), Antijoinul(\triangleright), Divizarea(\div), Joinul la Stânga ($\bowtie\!\!\bowtie\!\!$), Joinul la Dreapta($\bowtie\!\!\bowtie\!\!\bowtie$), Joinul Exterior($\bowtie\!\!\bowtie\!\!\bowtie\!\!\bowtie$)

Operații pe mulțimi de tuple - *Reuniunea*: \cup

În cazul operațiilor pe mulțimi (cu excepția Produsului Cartezian), acestea se realizează între două relații r_1 și r_2 care sunt NEAPĂRAT construite peste aceeași mulțime de attribute.

Reuniunea a două relații r_1 și r_2 , ambele peste o aceeași mulțime de attribute U (sau peste aceeași schemă de relație $R[U]$), este o relație notată cu $r_1 \cup r_2$ definită astfel:

$$r_1 \cup r_2 = \{t \mid t = \text{uplu}, \quad t \in r_1 \text{ sau } t \in r_2\}$$

În practică, acest lucru se realizează utilizând cuvântul cheie UNION. Studenții din anii 1 și 3 sunt selectați de interogarea:

```
SELECT * FROM studenti WHERE an=1
```

```
UNION
```

```
SELECT * FROM studenti WHERE an=3;
```

Operații pe mulțimi de tuple - *Diferența*: –

Diferența a două relații r_1 și r_2 , ambele peste o aceeași mulțime de atribută U (sau peste aceeași schemă de relație $R[U]$), este o relație notată cu $r_1 - r_2$ definită astfel:

$$r_1 - r_2 = \{t \mid t = uplu, \quad t \in r_1 \text{ și } t \notin r_2\}$$

În practică, acest lucru se realizează utilizând cuvântul cheie MINUS. Pentru a-i selecta pe studenții din anul 2 fără bursă, putem să îi selectăm pe toți studenții din anul 2 și apoi să îi eliminăm pe cei cu bursă:

```
SELECT * FROM studenti WHERE an=2
```

```
MINUS
```

```
SELECT * FROM studenti WHERE bursa IS NOT NULL;
```

Operații pe mulțimi de tuple - *Intersecția*: \cap

Intersecția a două relații r_1 și r_2 , ambele peste o aceeași mulțime de atribută U (sau peste aceeași schemă de relație $R[U]$), este o relație notată cu $r_1 \cap r_2$ definită astfel:

$$r_1 \cap r_2 = \{t \mid t = uplu, \quad t \in r_1 \text{ și } t \in r_2\}$$

În practică, acest lucru se realizează utilizând cuvântul cheie **INTERSECT**. Putem afla care studenți din anul 2 au bursă rulând:

SELECT * FROM studenti WHERE an=2

INTERSECT

SELECT * FROM studenti WHERE bursa IS NOT NULL;

Operatorul de intersecție poate fi obținut din ceilalți doi:

$$r_1 \cap r_2 = r_1 - (r_1 - r_2).$$

Operații pe mulțimi de tuple - *Produsul Cartezian*:

Produsul cartezian a două relații r_1 definită peste $R_1[U_1]$ și r_2 definită peste $R_2[U_2]$ cu $U_1 \cap U_2 = \emptyset$ este o relație notată cu $r_1 \times r_2$ definită astfel:

$$r_1 \times r_2 = \{t \mid t = \text{uplu} \text{ peste } U_1 \cup U_2, t[U_1] \in r_1 \text{ și } t[U_2] \in r_2\}$$

De aceasta dată, cele două relații nu trebuie să fie peste aceeași mulțime de attribute. Rezultatul va fi o nouă relație peste o mulțime de attribute formată din attributele relațiilor inițiale.

Operații pe mulțimi de tuple - *Produsul Cartezian:* ×

Dacă un atribut s-ar repeta, el va fi identificat diferit. Spre exemplu, chiar dacă tabelele note și cursuri au un același atribut (id_curs), nu se face nici o sincronizare după acesta ci se vor crea două attribute diferite: note.id_curs respectiv cursuri.id_curs.

Produsul cartezian între aceste tabele, în practică, se obține executând interogarea:

```
SELECT * FROM cursuri, note;
```

Operații specifice algebrei relaționale

Operațiile pe mulțimi aveau ca elemente tuplele. Uneori aceste tuple nu sunt compatibile (de exemplu nu putem reuni o relație peste $R_1[U_1]$ cu una peste $R_2[U_2]$ dacă $U_1 \neq U_2$).

Pentru a opera asupra atributelor ce definesc tuplele din rezultat, avem nevoie de o serie de operatori specifici algebrei relaționale.

Operații în algebra relațională - Proiecția: π

Considerăm:

- ▶ $R[U]$ = schemă de relație;
- ▶ $X \subseteq U$;
- ▶ $t = \text{uplu peste } R[U] (t \in r)$.

Se numește *proiecția lui t relativă la X* și notată cu $\pi_X[t]$,
restricția lui t la mulțimea de atribute X. (Uneori vom scrie t[X])

Exemplu:

Dacă $U = (A_1, A_2, \dots, A_n)$ atunci $t = (v_1, v_2, \dots, v_n)$.

Considerăm $X = (A_{i_1}, A_{i_2}, \dots, A_{i_k})$, $1 \leq i_1 < i_2 < \dots < i_k \leq n$.

atunci $\pi_X[t] = (v_{i_1}, v_{i_2}, \dots, v_{i_k})$;

Operații în algebra relațională - Proiecția: π

Dacă r este o relație peste $R[U]$ și $X \subseteq U$, atunci **proiecția lui r relativă la X** este $\pi_X[r] = \{\pi_X[t] \mid t \in r\}$

Exemplu:

Dacă $U = (A_1, A_2, \dots, A_n)$ atunci

$r = \{(v_{11}, v_{12}, \dots, v_{1n}), (v_{21}, v_{22}, \dots, v_{2n}), \dots, (v_{m1}, v_{m2}, \dots, v_{mn})\}$.

Considerăm $X = (A_{i_1}, A_{i_2}, \dots, A_{i_k})$, $1 \leq i_1 < i_2 < \dots < i_k \leq n$.

atunci

$\pi_X[r] = \{(v_{1i_1}, v_{1i_2}, \dots, v_{1i_k}), (v_{2i_1}, \dots, v_{2i_k}), \dots, (v_{mi_1}, \dots, v_{mi_k})\}$

În practică, proiecția se realizează selectând doar anumite câmpuri ale tabelei (anumite attribute):

SELECT nume, prenume FROM studenti;

Operații în algebra relațională - *Proiecția: π*

Ca și exemplu, vom scrie o interogare care să returneze toate persoanele care trec pragul Facultății (studenți și profesori):

`SELECT nume, prenume FROM studenti`

`UNION`

`SELECT nume, prenume FROM profesori;`

În cazul în care cele două câmpuri (nume, prenume) din cele două tabele au același tip (de exemplu nume este de tip `VARCHAR2(10)` în ambele tabele), interogarea va afișa toate persoanele ce "trec pragul Facultății".

Observație: Pentru a modifica tipul nume din tabela profesori la `VARCHAR2(10)` executați comanda:

`ALTER TABLE profesori MODIFY nume VARCHAR2(10);`

Operații în algebra relațională - Selecția: σ

Fie r o relație peste $R[U]$, $A, B \in U$ și c este o constantă

O **expresie elementară de selecție** este definită prin următoarea formulă (forma Backus-Naur):

$$e = A \varphi B \mid A \varphi c \mid c \varphi B$$

Unde φ este o relație booleană între operanzi.

Se numește **expresie de selecție** (forma Backus-Naur):

$$\theta = e \mid \theta \wedge \theta \mid \theta \vee \theta \mid (\theta)$$

Operații în algebra relațională - Selecția: σ

Fie θ o expresie de selecție. Atunci:

- ▶ când $\theta = A \varphi B$, t satisfacă θ dacă are loc $\pi_A[t] \varphi \pi_B[t]$,
- ▶ când $\theta = A \varphi c$, t satisfacă θ dacă are loc $\pi_A[t] \varphi c$,
- ▶ când $\theta = c \varphi B$, t satisfacă θ dacă are loc $c \varphi \pi_B[t]$,
- ▶ când $\theta = \theta_1 \wedge \theta_2$, t satisfacă θ dacă t satisfacă atât pe θ_1 cât și pe θ_2 ,
- ▶ când $\theta = \theta_1 \vee \theta_2$, t satisfacă θ dacă t satisfacă măcar pe unul dintre θ_1 și θ_2 .

Dacă θ este o expresie de selecție atunci **selecția** se notează cu $\sigma_\theta(r)$ și este definită ca:

$$\sigma_\theta(r) = \{t | t \in r, t \text{ satisfacă } \theta\}$$

Operații în algebra relațională - Selectia: σ

În SQL, selectia se obține utilizând o formulă logică ce are rolul de a selecta doar anumite rânduri.

Exemplu:

```
SELECT * FROM studenti  
WHERE ((an=2) AND (bursa IS NULL));
```

În acest exemplu, θ_1 este $an = 2$, θ_2 este $bursa IS NULL$, $\theta = \theta_1 \wedge \theta_2$ și r este mulțimea de rânduri din tabela studenti.

Rezultatul este mulțimea studenților din anul 2 care nu au bursă.

Operații în algebra relațională - Redenumirea: ρ

Operatorul de **redenumire** are rolul de a schimba numele unui atribut cu alt nume. Formal, dacă dorim să schimbăm atributul A_1 în A'_1 vom utiliza scrierea $\rho_{A_1/A'_1}(r)$. Restul atributelor peste care a fost construit r vor rămâne neschimbate.

În SQL, redenumirea se realizează prin utilizarea cuvântului AS:

Exemplu:

`SELECT bursa * 1.25 AS "BursaNoua" FROM studenti;`

`SELECT bursa + bursa/4 AS "BursaNoua" FROM studenti;`

Dacă nu am redenumi atributul nou obținut, cele două relații ar fi considerate diferite (în prima numele atributului ar fi "bursa * 1.25", iar în a doua ar fi fost "bursa + bursa/4")

Operații în algebra relațională - *Join natural*: \bowtie

Considerăm:

- ▶ r_1 relație peste $R_1[U_1]$;
- ▶ r_2 relație peste $R_2[U_2]$;

Se numește *Join natural* a relațiilor r_1 și r_2 , relația $r_1 \bowtie r_2$ peste $U_1 \cup U_2$ definită prin:

$$r_1 \bowtie r_2 = \{t \mid t \text{ uplu peste } U_1 \cup U_2, t[U_i] \in r_i, i = 1, 2\}$$

Dacă R este un nume pentru relația peste $U_1 \cup U_2$ atunci $r_1 \bowtie r_2$ este definită peste $R[U_1 \cup U_2]$

Pentru simplitate vom nota $U_1 \cup U_2$ cu $U_1 U_2$.

Operații în algebra relațională - *Join natural*: \bowtie

Exemplu:

Fie $R_1[A, B, C, D]$, $R_2[C, D, E]$ și r_1, r_2 a.i.:

	A	B	C	D		C	D	E
$r_1 :$	0	1	0	0		1	1	0
	1	1	0	0		1	1	1
	0	0	1	0		0	0	0
	1	1	0	1		1	0	0
	0	1	0	1		1	0	1

	A	B	C	D	E
$r_2 :$	0	1	0	0	0
	0	0	1	0	0
	0	0	1	0	1

Atunci: $r_1 \bowtie r_2 :$

	A	B	C	D	E
$r_1 \bowtie r_2 :$	1	1	0	0	0
	0	0	1	0	0
	0	0	1	0	1

Operații în algebra relațională - *Join natural*: ☷

Următoarea interogare identifică cui aparține fiecare nota din tabelul note. Joinul se face după câmpul nr_matricol între tabelele studenti și note:

```
SELECT nume, valoare FROM studenti  
    NATURAL JOIN note;
```

```
SELECT nume, valoare FROM studenti  
    JOIN note ON studenti.nr_matricol = note.nr_matricol;
```

Se poate observa că dacă din produsul cartezian am eliminat acele cazuri în care câmpul "nr_matricol" nu este identic în ambele tabele, am obținut, de fapt, același rezultat. Din acest motiv, joinul de mai sus poate fi scris și sub forma:

```
SELECT nume, valoare FROM studenti,note  
    WHERE studenti.nr_matricol = note.nr_matricol;
```

Proprietăți ale Joinului natural

- ▶ $(r_1 \bowtie r_2)[U_1] \subseteq r_1$
- ▶ $(r_2 \bowtie r_1)[U_2] \subseteq r_2$

Dacă $X = U_1 \cap U_2$ și:

$$r'_1 = \{t_1 | t_1 \in r_1, \exists t_2 \in r_2 \text{ a.i. } t_1[X] = t_2[X]\} \text{ și } r_1'' = r_1 - r'_1,$$

$$r'_2 = \{t_2 | t_2 \in r_2, \exists t_1 \in r_1 \text{ a.i. } t_1[X] = t_2[X]\} \text{ și } r_2'' = r_2 - r'_2,$$

atunci: $r_1 \bowtie r_2 = r'_1 \bowtie r'_2$, $(r_1 \bowtie r_2)[U_1] = r'_1$, $(r_2 \bowtie r_1)[U_2] = r'_2$.

Dacă $\overline{r_1} \subseteq r_1$, $\overline{r_2} \subseteq r_2$ și $\overline{r_1} \bowtie \overline{r_2} = r_1 \bowtie r_2$ atunci $r'_1 \subseteq \overline{r_1}$ și $r'_2 \subseteq \overline{r_2}$

Dacă $U_1 \cap U_2 = \emptyset$ atunci $r_1 \bowtie r_2 = r_1 \times r_2$.

Extindere Join natural

Fie r_i relație peste $R_i[U_i]$, $i = \overline{1, h}$ atunci:

$$r_1 \bowtie r_2 \bowtie \dots \bowtie r_h = \{t | t \text{ uplu peste } U_1, \dots, U_h, \text{ a.î. } t[U_i] \in r_i, i = \overline{1, h}\}$$

Notății echivalente:

- ▶ $r_1 \bowtie r_2 \bowtie \dots \bowtie r_h$
- ▶ $\bowtie \langle r_i, i = 1, h \rangle$
- ▶ $*\langle r_i, i = 1, h \rangle$

Operația join este asociativă.

Operații în algebra relațională - θ -join, equijoin

Fie r_i peste $R_i[U_i]$, $i = \overline{1, 2}$ cu $A_{\alpha_1}, A_{\alpha_2}, \dots, A_{\alpha_k} \in U_1$ și $B_{\beta_1}, B_{\beta_2}, \dots, B_{\beta_k} \in U_2$ și
 $\theta_i : \text{dom}(A_{\alpha_i}) \times \text{dom}(B_{\beta_i}) \rightarrow \{\text{true}, \text{false}\}, \forall i = \overline{1, k}$

θ -joinul a două relații r_1 și r_2 , notat cu $r_1 \underset{\theta}{\bowtie} r_2$, este definit prin:

$$r_1 \underset{\theta}{\bowtie} r_2 = \{(t_1, t_2) | t_1 \in r_1, t_2 \in r_2, t_1[A_{\alpha_i}] \theta_i t_2[B_{\beta_i}], i = \overline{1, k}\}$$

unde $\theta = (A_{\alpha_1} \theta_1 B_{\beta_1}) \wedge (A_{\alpha_2} \theta_2 B_{\beta_2}) \wedge \dots \wedge (A_{\alpha_k} \theta_k B_{\beta_k})$

Dacă θ_i este operatorul de egalitate, atunci θ -joinul se mai numește și **equijoin**.

Operații în algebra relațională - θ -join, equijoin

Observație 1: un join oarecare cu condiția TRUE pentru orice combinație de tuple este un produs cartezian: $r_1 \bowtie_{true} r_2 = r_1 \times r_2$

Observație 2: Joinul oarecare poate fi considerat ca fiind o filtrare după anumite criterii ale rezultatelor unui produs cartezian:

$$r_1 \bowtie_{\theta} r_2 = \sigma_{\theta}(r_1 \times r_2)$$

Exemplu SQL:

```
SELECT s.nume, p.nume FROM studenti s, profesori p
WHERE s.nume > p.nume;
```

Operații în algebra relațională - *Semijoin*: \ltimes și \bowtie

Operația de **semijoin stâng** selectează acele rânduri din relația aflată în partea stângă (\ltimes) care au corespondent (în sensul joinului natural) în relația din partea dreapta.

Formal, definim semijoinul stâng a două relații r_1 peste $R_1[U_1]$ și r_2 peste $R_2[U_2]$ ca fiind:

$$r_1 \ltimes r_2 = \pi_{U_1}(r_1 \bowtie r_2)$$

Deja întâlnit la proprietățile Joinului natural sub denumirea r'_1 .

Semijoinul drept este definit similar dar preluând liniile din relația aflată în dreapta (doar cele ce au corespondent în relația din stânga).

Operații în algebra relațională - *Antijoin*: ▷

Tuplele rămase din relația din stânga (care nu au fost preluate de semijoinul stâng), formează rezultatul operatorului **Antijoin**.

Formal, definim antijoinul stâng a două relații r_1 peste $R_1[U_1]$ și r_2 peste $R_2[U_2]$ ca fiind:

$$r_1 \triangleright r_2 = r_1 - \pi_{U_1}(r_1 \bowtie r_2)$$

... r_1 "

Operații în algebra relațională - *Joinul la Stânga*:

Fie r_1 și r_2 două relații în care nu toate tuplele din r_1 au un corespondent în r_2 .

Operația **Join la Stanga** a celor două relații r_1 și r_2 este reuniunea dintre tuplele existente în $r_1 \bowtie r_2$ și tuplele din r_1 ce nu sunt utilizate în join completate cu valoarea NULL pentru atributele din U_2 .

$$r_1 \bowtie r_2 = r_1 \bowtie r_2 \text{ UNION } \pi_{U_1 U_2}(r_1 - \pi_{U_1}(r_1 \bowtie r_2))$$

Joinul la Dreapta este definit similar, de această dată preluând și liniile ce nu s-au folosit în Joinul natural din tabela din dreapta (r_2).

Operații în algebra relațională - *Joinul Extern*:

Operația de Join exterior cuprinde toate liniile din Joinul la Stânga și din Joinul la Dreapta.

$$r_1 \bowtie r_2 = (r_1 \bowtie r_2) \cup (r_1 \bowtie r_2)$$

Operații în algebra relațională - *Joinul Extern*:

Exemple:

```
SELECT * FROM studenti LEFT JOIN profesori ON  
studenti.prenume = profesori.prenume;
```

(Toți studenții și asociați cu profesorii cu același prenume când este cazul)

```
SELECT * FROM studenti RIGHT JOIN profesori ON  
studenti.prenume = profesori.prenume;
```

(Unii studenți care sunt asociați cu profesorii având același prenume împreună cu restul profesorilor)

```
SELECT * FROM studenti FULL JOIN profesori ON  
studenti.prenume = profesori.prenume;
```

(Studenții și profesorii și asocierile între ei, dacă există)

Notații (alternative) pentru operatorii din alg. relațională

Proiecția ($\pi_U(r_1)$): $r_1[U]$

Join natural ($r_1 \bowtie r_2$): $r_1 * r_2$

Join oarecare (sau theta-join): $r_1 \underset{\theta}{\bowtie} r_2$

Selectia : $\sigma_{\theta}(r_1)$ [obs: $r_1 \underset{\theta}{\bowtie} r_2 = \sigma_{\theta}(r_1 \times r_2)$]

Join la stânga: $r_1 \triangleright \circ \triangleleft_L r_2$

Join la dreapta: $r_1 \triangleright \circ \triangleleft_R r_2$

Full outer join : $r_1 \triangleright \circ \triangleleft r_2$

Redenumirea: Dacă r este definit peste B_1, B_2, \dots, B_n și vrem să redenumim numele atributelor, vom folosi operatorul de redenumire ρ : $r' = \rho(r_1)_{A_1, A_2, \dots, A_n}$ - redenumirea atributelor lui r în A_1, A_2, \dots, A_n

Exerciții:

1. Pentru r_1 , r_2 exemplificate la Joinul natural, construiți restul tipurilor de Join studiate.
2. Utilizând schema de baze de date de la laborator, scrieți în algebra relațională expresii de selecție pentru următoarele:
 - ▶ Cursurile din facultate împreună cu numele prof. ce le țin.
 - ▶ Numele și prenumele studentilor din anul 1 și care au bursă mai mare de 300 ron.
 - ▶ Prenumele studentilor care au același nume de familie ca măcar unul din profesori.
 - ▶ Numele și prenumele studentilor, cursurile pe care le-au urmat și notele pe care le-au obținut.

Scrieți interogările SQL asociate formulelor din algebra relațională scrise mai sus.

Bibliografie

- ▶ Baze de date relaționale. Dependențe - *Victor Felea*; Univ. Al. I. Cuza, 1996

Software

► Relational